

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

4. De dispensatione voti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

16. Si ex mortuo pacto convenient conjugari, si-
cuti merent promittant non revocare votum, v.g. Ca-
p. 1. de Religiosis, an adhuc possint pacto ex utro-
que consensu relicto, sibi votum invicem irritare; Vide
Bannez lib. 4. in Decr. 34. n. 2. & lib. 9. de matr. d. 40.
Cultro Pal. 3. n. 15. d. 2. p. 6. n. 6. nos enim ad An-
tiquam, nostram de suis Votis resolutionem nimis diu
desistant, regredi tempus monet.

Difficultas Sexta.

As Repetitio Votorum facta ab Antonio, obstet, ne ea irritari valeant.

57. Diximus Antonium ideo sapè ratificasse sua vota,
quia exillimabat post irrationem à suo Patre exhibi-
tione illis obstringi: id nunc expendamus.

Deco primo, Ex eo, quod vovens velit, vel incipiat
 decipi votum in imputare, vel alias factum, non cen-
 setur illud ratum facere, seu confirmare. Ita Val. 2.2. §.6.
 §.1. L. de iur. §.2. d. 14. §.3. Ratio est, quia so-
 lus voluntas exigi, imo executio ipsa, non potest
 precedenti voto obligationem novam inducere. Unde, si
 quis votum aliquid distribuit, in iulis Sabbatis, jejuna-
 tiis, &c. & observaverit hæc vota aliquandiu, si deinde
 votum fuisse nullum, vel irritabile compescit, non
 propterea immutatur ex illa observantia votum, nec
 potest confirmatur, vel in irritabile reddetur.

38. Dico secundo. Quamvis votum laxissimè quis
ratificet, repepetierit, non ideo illud ratificatit.
Et Nov. c. 12. n. 71. *Lecl. c. Sanch. lib. 4. in Decr. 30. an. 38.*
Ratio est, quia id nihil aliud fuit, nisi prius vinculum
approbare, non verò de novo suscipere: quare si illud in-
firmum ab initio erat, infirmum remanebit.

13. Dico tertio. Tria requiruntur ex parte voyentis ut verum voti obligatoriam ratificationem. Primo, nonnulli sit consensu debilitatis prioris voti. Secundo, ut velut de novo se obligare firmiter, perinde ac si nunquam obligatus fuisset. Tercio, ut ita dispositus, voce, vel saltem mente vota præterita repetat, seu certe approbet. Ita idem. Ratio cur hæc requirantur, est, quia seculis emanant præterita vota in prolium modo, quos antea erant iam positis, novam obligationem sine dubitatione contrahant, necesse est.

60. Si immemor quis votorum antea emissorum, de-
natio, & non ex vi prioris obligationis votum emitat,
reus erit votum enim votum recens suam novam obli-
gationem independenter ab antiquis, parit. Ita iidem.

Dixi n. 9. q. (ex parte votantis) nam in nonnullis votis,
 ut in solemnibus professione, sicut etiam accidit in contra-
 ctu matrimonij, hanc tria sufficiant, accedente ex parte
 Religiosis, vel alterius contrahentis acceptatione, &
 quia ratione accedere possit, vel accessisse praesumatur
 inde de professione apud Caltr. t. 16. d. 2. p. 5. de matrimo-
 nio apud Sanchez lib. 4. in dec. c. 30. n. 38.

61. Consequitur manifeste ex his, Antonium per
requisitionem suorum votorum, de quibus est sermo, vo-
per assumptionem status Religiosi, vota priora in impu-
bertate emissâ, nequaquam ratificasse: quia eorum repe-
ticio, imò & executio; in errore validitatis suorum
votorum infirmo satis fundamento nitebatur, ut ex pro-
positione casus initio n. 3. clarè constat; quare nunquam
legitimè, seu valide ratificavit.

Conclusio.

Concludamus ergo breviter, Antonium regressum ad
saeculum, liberum esse, tum à voto Religionis, tum à
voto distributivae elemosinae, emissis tempore impuber-
tatis. Ratio praecipua est, quia haec ejus genitor legiti-
me irritavit, nec ipse filius postea ratificavit valide. Ad-
de, etiamsi Patrum non irritaverit, posse nunc à Patruo
Curatore utrumque votum irritum reddi; cum ea vota
fuerint emissà tempore impubertatis, quod irritare potest
pater, si vivat, vel valde probabiliter ejus vice Tutor.

Pars I.

feu Curator, & denique, aliis deficientibus, Mater, quæ omnia ex dictis patet.

§. IV. De dispensatione Voti.

Quid sit, & qualis esse debeat dispensatio.

1. **T**unc dispensatur Votum, cum is, qui potestatem habet, illud Dei nomine absolute relaxat, seu remittit. Ita DD. *max cit*, nam si aliquid voti subrogat, tunc dicitur commutare; vel certe, si quod subrogat, minus est, quam quod voto fuerat promissum, dicitur dispensationi intermiscere commutationem.

2. Hinc vides irritationem, quia fit à potestate dominativa, quâ quis suo nomine potitur, validum esse, etiam si sine causa: dispensationem sine causa non illicitum modo esse, sed invalidam, quia fit à potestate jurisdictionis, quam habet Superior nomine Dei; Deus enim non approbat solutionem voti, temere, & sine ratione factam. Ita S. Thom. Navar. Sotus, aliique, quos sequitur, citatque Suar. *lib. de voto. c. 17. n. 2.*

3. Quid, si bona fide data sit dispensatio, & deinde invenitur fuisse sine sufficienti causa, valide erit: Affirmat Less. lib. 2. c. 40. §. 27. n. 119. & Sanch. lib. 4. in dec. c. 44. num. 10. sicuti valida etiam erit, si dispensatio fuit cum causa dubia, & ut sic explicata; sed deinde invenitur nulla fuisse. Ratio est, quia pertinet ad Dei benignitatem approbare, quod bona fide concessum, & acceptatum fuit. Negat Caltr. Pal. 3. tr. 15. disp. 2. de voto p. 9. n. 4. putans votum obligare, ubi comperta fuerit causa insufficientia: ratio est, quia verè tunc nulliter Superior operatus est: utraque sententia est probabilis: sed benignior: atque adeo, quia suavius regimini Ecclesiæ est conformior, lubentius excipitur. Quos hic dicimus de dispensatione, dicendum proportionaliter de commutatione est.

Porro tria breviter, ut in materia Juramenti fecimus, sunt hic examinanda. A quo, ob quas causas, & quæ Vota dispensari possunt.

A Quo.

4. Pontificem Summum in omnibus votis dispensandi potestatem habere, nimis certum est. At Archiepiscopus confirmatus, licet nondum consecratus, & nondum accepto pallio, Episcopus item solùm confirmatus (sed utique post acceptam possessionem, ex cap. *in junctis*, de cler. inter extrac. cap. Azor. p. 2. lib. 3. q. 9.) Capitulum, Sede vacante; Abbates, qui jurisdictione Episcopali gaudent; Legatus Pontificis in sua Provincia; Prælati Ordinum exemptorum; Penitentiarii Summi Pontificis in votis non reservatis; (quæ hæc sint dicam mox *num.*) respectu suorum subditorum habent potestatem ordinariam ad dispensandum. Ita Sanch. l. c. 3. §. 8. n. 4. Delegati vero habent: Primò, Vicarii Episcopi, vel Capituli, Sede vacante: modò advertas debere delegationem esse specialem, cum non sufficiat ipsa Vicariatus Constitutio. Ita Sanch. *ibid.* *num.* 1. Merolla t. 3. d. 7. c. 6. d. 17. & c. 7. n. 33. Secundò, ij, quibus prædicti Pontifex, Episcopus, &c. commiserint. Parochum ex se non potest habere ullam potestatem in dispensandis votis, ut & in juramentis: Sic Sanch. *lib. 8. de matr. dist. 9. n. 27.* licet enim is possit aliquid in dispensatione jejunii, vel operis ferivilis die festivo, ut suo loco dicemus; non tamen in prædictis, quia pro jejuniiis & operibus introducta est consuetudo, ut Parochi possint; non verò pro votis, & juramentis.

5. Archiepiscopus, quoad Episcopos sibi suffraganeos, habet potestatem ordinariam dispensandi in votis, nullam vero quoad ipsorum suffraganeorum subditos, nec dum eos non visitat, nec dum visitat: sic Sanch. lib. 4. in dec. cap. 3. §. 8. a. 9. Illud Archiepiscopo non denegatur, ut scilicet possit dispensare predictis suffraganeorum subditis in eo casu, quo alicui Episcopus, causa subsistente, denegaret injuste voti dispensationem, vid. apud Avilam, Henric. Laym. lib. 5. tr. de voto, c. 8. n. 7. alibi-
que passim.

6. Sed quis dispensabit Episcopum in suis votis; Respondeo, vel Archiepiscopus, cuius est suffraganeus, ut modo dixi, vel poterit ipse secum dispensare, vel denique committere suo Confessario, ut etiam extra Confessionem dispenset. Pari modo, Prælatum inferiorem regularem dispensabit Superior, v.g. Provincialis, Rectorem: vel ipse Rector sibi; vel denique committat suo Confessario, ut id etiam extra Confessionem, faciat: Ratio horum omnium est; quia, cum non repugnet hanc jurisdictionem dispensandi exerceri in eipsum, sive mediata, sive immediate, cum hæc sit voluntaria, & non contentiosa, nec ex se sit sacramentalis, quæ requirit distinctionem personarum; & ex alia parte dicti Prælati habeant plenam dispensandi in votis jurisdictionem, nec, quoad hoc, restrictam, ut supponimus, non est à nobis restringenda. Ita Sanchez late lib. 8. de matr. d. 3. contra Suar. tom. 2. de rel. lib. 6. de voto, cap. 11.

7. Quid de iisdem Prælati exemptorum, quoad suos Novitios? Respondeo: hos posse suorum Novitiorum vota dispensare, vel commutare probabilius est, cum Rod. Less. Bon. Sanchez apud Castr. d. 2. de voto, p. 10. n. 3. quia in eos habent omnem potestatem jurisdictionis, dom ipsi sunt subditi; esto non habeant potestatem dominativam, unde eorum vota irritare non valeat. Nec tamen iisdem Novitiis negatur posse ab Episcopo (certè eo, in cuius Diocesi domicilium habent, ex Sanch. lib. 4. in Dec. cap. 3. n. 19.) dispensari; quia ante professionem, non desinunt esse Episcopis subiecti.

8. De Prælati, & Confessariis cæteris Regularibus, quoad seculares, cum Religiosi nullam habeant jurisdictionem ordinariam in eorum vota, an nihilominus habeant delegatam ex privilegiis, mox ex citandis à n. 46. colligetur.

9. Superest innuere aliquid de Abbatissis. Affero Abbatissas non posse dispensare, nec commutare suarum Monialium vota, licet eadem (quod est plus) possint irritare. Ita Rod. in comp. resol. 2. num. 12. Sanchez lib. 4. in Dec. c. 39. n. 7. aliisque. Ratio est, quia irritatio provenit à potestate dominativa, quæ ipsæ gaudent in subditas (non verò in Novitias, ut supra, c. 10. §. 3. n. 33. diximus) at dispensatio, & commutatio ortum ducit à potestate jurisdictionis, quæ de facto carent Abbatissæ.

Ob quas Causas.

10. Regula generalis hæc brevis esto: illæ causæ sufficiunt, quæ obstant executioni voti. Sed ecce nodus. Ecquænam sunt ejusmodi? Non valet id melius dignoscere, quam prudentis arbitrio; quod certè lucem concipiet ex examine aliquarum, ex quibus cæteræ poterunt non difficulter expendi, quas jam subijcio.

11. Præmitto tamen, Primò, quando causa, considerata gravitate voti, etiam ipsa gravis est, vel plures leves satis gravem conflant, absolute concedi posse dispensationem: at quando adest quidem causa, sed expensis omnibus, non adeò sufficiens, tunc adnoscendam aliquam esse commutationem, hoc est, subrogandum aliquid operis boni, quod dispensandis iudicio voti gravitatem compensare prudenter possit.

12. Præmitto secundò, stante causa, obligari Prælatum ad concedendum dispensationem. Ita Sanch. Castr. citandi, aliisque passim: quia potestas dispensandi ipsis data, est ad subditorum bonum; ut è contra, dispensare in voto gravi sine causa, est morale, ex Sanch. in Dec. c. 45. n. 3. quia juxta dicta n. 2. usurpatur autoritas sibi non concessa. Porro causæ ad dispensandum sunt sequentes.

Imperfecta Deliberatio.

13. Hæc sufficientem dat causam, etiam sola. Ita Suar. 2. de Rel. l. 6. de voto, c. 17. n. 8. juncto n. 14. Castr. 1. 3. de voto, p. 9. c. 6. contra Val. ibid. cit. quidquid aliqui Doctores dicant, qui ad sufficientiam petunt, ut præter imperfectam deliberationem, adsit alia causa, quale esset, v.g. periculum violandi votum, magna ejus difficultas, &c. Ratio, quod sola sufficiat, est; quia hoc ipsum periculum violandi, magna-

quæ difficultas, quæ ab iis Doctoribus requiruntur, regulariter interveniunt, vel timeantur in eo, qui minus voluntarie, per imperfectam pèssime deliberationem, votit.

14. Potest autem ejusmodi imperfecta deliberatio tribus modis evenire: Primò, ratione ætatis, ut cum quis in pupillari, vel minus capaci ætate votum emittit, poterit epim tunc votum etiam sine commutationis admisione dispensari. Sic Castr. lib. n. 8. Sanch. l. c. n. 30. & lib. 8. de matr. d. 10. n. 13. Ratio est, quia benignitas est Dei non ita rigide acceptare votum in tenera ætate conceptum, ut nequeant Superiores remittere. Quò autem imperfectior est ætas, eò major erit causa, quia de majore involuntario timeatur.

15. Secundò, cum Sanch. lib. 4. in dec. c. 45. n. 30. Castr. l. c. n. 9. ratione turbatae mentis, ut cum quis ira, tristitia, metu oppressus, imprudenter voverit. Huc facit ex Laym. lib. 4. tr. 4. c. 8. n. 5. facilitas, seu levitas vovendi, ut consuevit esse in fœminis, aliisque timida natura. Ratio est, quia in ejusmodi non omnino voluntariis votis, non est multa affectio ad rem promissam; quare semper adest periculum illa violandi.

16. Hinc, si quid vovisti ob timorem mortis, v.g. naufragij, vel cuiusque alterius mali, dispensationem impetrare citè vales: nam tametsi hic timor non sit incusculs ad extorquendum votum; præstat tamen regulariter, ex Sanch. lib. n. 1. Castr. l. c. n. 9. sufficientem causam dispensationi: quia cum immatura deliberatione sic voveri solet. Dico (regulariter) si enim matura fuit deliberatio, jam non erit ex hoc capite causa sufficiens. Si verò vovisti ex timore incusculs ad extorquendum votum, causâ sine dubio habes sufficientem, ex Sanch. lib. n. 3. imò etiam timor levis fuerit; probabile esse votum tunc non obligare, adeoque non egeret relaxatione, sup. lib. 1. c. 2. n. 3. diximus.

17. Tertiò, ratione erroris, vel doli in causa impulsiva voti. Ita Castr. Pal. l. c. n. 10. (nam si sit error in causa finali, vidimus supra, cap. 13. quia ratione votum sit irritum) vel in aliqua voti conditione. Ratio est, quia error, vel dolus minuit sine dubio voluntarium; licet faciat admiscendam hic esse aliquam commutationem; quia votum jam supponitur, quod principale, satis esse voluntarium.

Difficultas Notabilis exequendi Votum.

18. Si hæc non fuit prævisa, quamvis non sit tanta, ut bolere possit obligationem voti; tamen ad benignitatem Dei spectat, ut saltem sit causa dispensandi: sic Sanch. Suar. Castr. eos citas l. c. n. 3. Si verò fuit prævisa, refugium aliqui concedere esse causam sufficientem: puto tamen regulariter sufficientem esse; quia semper multò difficilior apprehenditur res, quando ipsa executio, quam quando remota providetur facienda. O quoties dum mente, & commotione soli præliamur, in quæque menti obvia pericula quimus; ad quorum tamen primum occursum statim expallescimus, & terga etiam nolentes vertimus!

Dammum temporale: ubi, quid de Eleemosyna?

19. Voti executio tibi causa est damni, vel tui, vel publici, vel tuæ familiæ, &c. sufficienti causa instructus, dispensationem voti petis. Sic Sanch. l. c. c. 49. n. 50. & 51. Castr. l. c. n. 13. & 16. Hinc longæ peregrinationes, austeræ jejunia, si te, vel familiam notabiliter lædant dant sufficientem causam; quia tibi providere, vel familiæ, ad charitatem pertinet, pietatemque. Huc reducitur causa dispensandi in castitatis voto, ne quis castè vivens morbo continuo fortè divexetur, ne familia illustri pereat, ne inimicitia grassentur inter Cives, quando dispensato voto, his malis matrimonio occurrere speratur. Si causa est merè temporalis, ut accidit in dicto morbo, illis tris familiæ conservatione, &c. utpote non omnino sufficiente, semper erit aliqua commutatio admiscenda; sic enim praxi servat sacra Pœnitentia. Ita Sanch. l. c. c. 51. & 52.

20. Quid de largæ eleemosynæ, datæ ea causam dispensan-

dispensandi vota; Si enim vovens, ut sibi dispensetur in voto, verbi gratia, jejunii, elemosinam offerat ad opem suam, poterit et sola hac causa à jejunio dispensari. Respondet negative, cum Sanch. loc. cit. num. 17. quamvis etiam ea sufficiat ad commutationem, quia elemosyna commutatur certe inter opera bona in qua potest bonum opus voti commutari; non tamen sufficit ad dispensationem, quia dispensatio requirit aliquid obtinens executioni voti, quod non affert quacunque oblata elemosyna.

Dammum spirituale.

21. Si tibi facta est materia voti inutilis, vel mala, impediens majus bonum, ut si votum sit tibi causa minime spiritualis, sufficientem habes causam pro dispensatione. Tale esse Votum Castitatis in conjugato discernitur enim in tanta conjugij occasione cohibere quis à culpa se potest. Tale item esset idem votum, quando vel ex fragilitate, vel etiam ex malitia à te saepe illud esse violandum, notabiliter timeres: sic Suar. 2. de Rel. lib. 6. de voto c. 17. num. 12. Sanch. l. c. num. 44. & 45. quia posito, quod ex quocunque capite tibi votum inutile, vel periculosum est, congruum est, ut pia Ecclesia tantum malo subveniat per dispensationem.

22. Hoc reducto, si spectetur aliqua major utilitas spiritualis voventi per concessam dispensationem: sic Sanch. l. c. 10. Sanch. l. c. n. 38. nam id dar causam sufficientem; quia per votum, principaliter bonum spirituale voventis intenditur.

23. Hoc item pertinet quando vovens multis scrupulis in voto exequendo divexatur, id enim damnum spirituale est, cui pius est succurrere. Sic Sanch. l. c. n. 43.

Dubium.

24. Si sis dubius, an intentionem habueris vovendi, an votum impediatur minus bonum, an ex executione voti nullum, damnumve impediatur, an votum impleveris, ut satis, superque dispositus es ad dispensationem. Ita Castro l. c. 11. & 14. citans Suar. & Sanch. quia benignitas Dei petit, ut in obligatione incerta facilitas sit eam remittendi. Item in aliquo dubio ex his votum non obligat, dictum est sup. lib. 1. c. 3. §. 7. verb. *Votum*.

Commoditas voventis.

25. Illud non admitto, solam commoditatem esse causam sufficientem licet enim hac sufficiat ad commutationem, ut alacrius Deo serviare; at satis nequaquam est ad dispensationem; quia ad hanc requiritur causa oblians executioni voti, qualis certe mera commoditas non est.

Quæ vota?

26. Omnia vota, quæ non sunt in præjudicium tertij, possunt dispensari ab Episcopis, Episcoporumque jurisdictionem participantibus; præter quinque, Castitatis perpetuæ, Religionis, triumque peregrinationum, nempe Hierosolymitanæ, Compstellanæ, Romanæ, devotionis causâ. Ita DD. *mox cit. & passim*. Quoniam vero reservatio odiosa est, utpotè ordinariam potestatem restringens, erit strictè interpretanda; ita ut ea quinque vota tunc reservata intelligantur, cum sunt strictè talia. Ita Azor. Sayr. Less. aliique apud Castro Pal. num. 3. tract. d. 2. de voto, part. 1. num. 1.

27. Unde vota dicta peregrinationum non devotionis causâ, reservata non sunt, nec votum Religionis non approbatæ, nec Castitatis non perpetuæ, nec votum non contrahendi matrimonium, non fornicandi, non se pollucendi, non tangendi turpiter mulierem, non petendi debitum in conjugatis, non petendi dispensationem de Voto castitatis perpetuæ, & similium: quia non sunt absolute & strictè vota reservata. Ita Sanchez lib. 4. in Dec. cap. 40. num. 77. Pont. reputat probabilem lib. 8. de matrim. cap. 8. §. 2. num. 27.

28. Idem dic de quibusdam circumstantiis voto re-

Part. I.

servato à se annexis, v.g. de voto illarum trium peregrinationum pedibus, vel de voto Religionis statim, vel de voto Religionis strictæ: Ita iidem, quibus addit Navar. lib. 3. cons. 4. 1. de voto, in 2. edit. non enim sunt reservata illæ conditiones, pedibus statim, strictæ; quare poterunt dispensari ab Episcopis, remanente tamen substantia dictorum votorum, quæ certe reservata est.

29. Dixi autem (quæ non sunt in præjudicium tertij) nam quæ sunt in hujus præjudicium, an possint dispensari, diximus sup. §. 3. num. 2. & 3. & dicemus mox cap. 17.

30. Quod de Voto disjuncto; Si quis, verbi gratia, vovit vel Castitatem, vel Jejunium; Dico non esse reservatum. Ita iidem; quia libertas, quam is habet eligendi partem non reservatam, facit, ut totum ejus votum absolute à reservatione sit liberum. Quid, si pars non reservata reddatur illi impossibilis: ut si dictus vovens gravem infirmitatem incidat; unde jejunare non possit? Adhuc dico partem alteram non remanere reservatam, quia per accidens est, alteram eligi non posse. Ita iidem, quibus addit Laym. lib. 4. tract. 4. c. 8. n. 12.

31. Quid denique, si is elegerit partem reservatam: hæc post electionem, anne reservata? Dico, si elegeris per novum votum, reservata utique erit, ut ex se patet: at si elegeris absolute sine novo voto, putò non esse reservatam, quia sic remanet in sua primæva natura.

An vota conditionata sint reservata? Vbi An materia subrogata pro voto reservato, sit reservata.

32. Occurrunt hic tres difficultates: Primæ, votis verè conditionalibus, & pœnalibus in materia reservata. Si quis ita, v.g. voveat: *Promitto Deo castitatem ob amorem hujus virtutis*, vel *ob amorem Dei*, est votum absolutum, & certò reservatum: at si voveat in hunc modum: *Si à Deo imperavero continentiam, ei Religionem promitto*, dicitur votum conditionatum. Si vero in hunc alium modum: *Si infero in penam voveo castitatem*, dicitur votum pœnale. Quæritur jam, an hæc duo vota conditionale, & pœnale, sint reservata? Addidi autem illud (verè) propter dicta sup. c. 1. §. 2. n. 1. & 2. & hic notat. Castr. d. 2. p. 1. num. 17. de voto.

Respondet, probabile quidem esse ex Sot. Azor. Pont. aliisque apud Castr. l. c. p. 2. n. 14. hæc vota, saltem adveniente conditione, sublatæ reservationi, quia tunc transiunt in absoluta: sed esse etiam probabile, *ibid.* & tutum tum ante, tum post conditionem impletam, reservationi nequaquam subijci. Ratio potissima mihi videtur esse, quia ejusmodi vota, cum sint sub conditione de futuro, imbibunt imperfectum consensum, utpotè dependentem à futuro eventu; adventus autem conditionis, non facit, quin consensus fuerit imperfectus, nec ejus naturam mutare potest; ergo, licet ea vota transiunt, quoad alios effectus in absoluta: tamen semper primævam imperfectiorem retinent, atque adeò non subiacent reservationi, quæ cum sit odiosa, cadit solum in vota perfectè voluntaria. Adde dictum à nobis sup. lib. 1. n. 3. §. 7. v. *Voti*, n. 15. fatentibus Doctores, votum, de quo est dubium, an reservatum sit, reservatum non esse; quia reservatio est odiosa, unde & strictè interpretanda: at nemo negat, saltem dubium esse, an hæc vota sub conditione, vel sub pœna afficiat reservatio; ergo ab illa erunt immunia.

An materia subrogata pro Voto reservato, sit reservata.

33. Secunda difficultas: An quando Pontifex commutat votum reservatum in alias pias actiones, v.g. votum Castitatis in Jejunia; an, inquam, ipsum opus subrogatum, puta jejunium, sit reservatum, an potius ab Episcopo, similèmq; jurisdictionem participantibus dispensari queat, vel commutari?

34. Dico, non esse reservatum, dispensatque, vel commutari posse. Ita Sanch. Castro Pal. *mox cit.* P. Bardi in Bull. Cruc. p. 2. c. 7. c. 2. sect. 5. §. 4. aliique ab ipsis citati.

O 3

Ratio

Ratio præcipua sit, quia ejusmodi opus submissum nec ex se est reservatum, nec ex Pontificis nova reservatione.

35. *Deces*; At per regulam Juris leg. unica, C. de re uxoria actione, cap. Ecclesia 1. in lite pendente: Subrogatum sapit naturam ejus, cuius loco subrogatur. Sed facilis est Responsio, id verum esse in favorabilibus, non in odiosis. Alias responsiones vide apud Sanchez lib. 4. in Dec. c. 46. & Castr. Pal. 2. 3. 11. 5. d. 2. de vobis, p. 11. n. 5.

An jejunium subrogatum voto Castitatis perpetuæ, cesset perveniente anno sexagesimo ætatis, & similia. Vide infra, lib. 4. c. 5. de Jejunio, §. 7. a. 189.

Vide etiam de Lugo lib. 4. Resp. mor. d. 41. ubi rectè nonnet petentem commutationem, vel dispensationem materię subrogatę cuilibet voto, multò magis reservato, debere explicare ipsum votum; ut scilicet dispensans, vel commutans gravitatem vinculi cognoscat, nec plus æque de promissione temerè remittat.

Vota reservata, an aliquando ab inferioribus Papa dispensentur?

36. Tertia difficultas, An ad sit aliqua exceptio, ita ut Episcopus, aliique similis jurisdictionis, valeant in aliquo eventu dispensare, vel saltem commutare vota reservata? Assero adesse quatuor. Prima habetur à necessitate, Secunda ab imperfectione voluntarij, Tertia à consuetudine, Quarta à privilegio: habe de singulis.

Necessitas.

37. Petrus voto Castitatis affectus Bertam virginem violavit, cuius honor, nisi Petrus eam ducat, nequit reparari, si tamen expectanda sit Summi Pontificis dispensatio, metur interim, ne à cognatis alterutrus res impediatur. Idem erit, si Petrus morti proximus, ni Bertam duceret, relinqueret filios illegitimos, vel orirentur graves discordiæ inter cognatos, vel familia. Poterit tunc inferior Papa, verbi gratia, Episcopus dispensare? Respondeo cum Less. Suar. Pont. Barb. Sanch. apud Castro Pal. d. disp. 2. p. 12. n. 4. posse ex præsumpta Pontificis voluntate; sic enim bonum Ecclesię regimen postulat, ut in extraordinariis hujusmodi urgentibus causis non desit remedium. Hanc potestatem non concedi privilegiatis, mox dicam n. 49.

38. Nota duo. Alterum: Si posset esse recursus ad aliquem, cui specialis facultas à Papa dispensandi in reservationis commissa fuisset, non posse tunc Episcopum docet sententia communior. Ita iidem apud eundem n. 5. quid tunc non esset urgens necessitas, jam enim in promptu esset, qui adiri posset: At probabile puto, etiam tunc Episcopum posse. Ita Henr. lib. 8. de pun. c. 10. n. 1. & lib. 12. de mat. c. 3. n. 1. Avil. de cens. 2. p. c. 7. d. 1. d. 6. not. 4. aliique; quia per accidens est, quod ejusmodi potens delegatus præsto sit; nec inde tollitur ab Episcopo potestas, quæ valde amplè gaudet in casibus hujusmodi necessariis.

39. Alterum: Potest tunc Episcopus id duntaxat, quod necessitas postulat, & non amplius, quare mortua hæc uxore, verbi gratia, non licebit Petro aliam ducere; atque si idem fornicetur, si se polluat, si adulteret, addet hujusmodi peccatis peccatum contra Religionem, id est, contra proprium votum; quia hoc non fuit dispensatum, nisi ad effectum illius peculiaris matrimonij.

40. Quid, si periculum, quod immineret, esset spirituale, v.g. rationabilis sæpe timor violandi votum, dum expectatur Papæ rescriptum? Respondeo, multò magis judicandum propter eandem posse Episcopum: Ita iidem apud eundem Castro Pal. l. c. n. 4. sed puto hunc casum, præsertim in nostris regionibus, non valde Romæ distantibus, rarum fore; quia non longa est mora, quæ te continere debeas.

Imperfectio voluntarij.

41. Si Votum reservatum, v.g. Castitatis emittatur ex metu, etiam levi, incusso ad extorquendum votum, quamvis ex sententia aliquorum sit validum (nam in probabilissima non esse validum, supr. nos docuimus) non esse

tamen reservatum iidem fatentur. Ita Nav. cap. 12. n. 69. Less. lib. 2. c. 49. d. 18. n. 127. quia votum per injuriam extortum non præsumitur ita à Pontifice approbati, ut reservatum velit, ne scilicet is iniquitati favere videatur.

Gutierrez lib. 2. Canon. questionum, c. 12. n. 49. aliique apud ipsum, omnia vota reservata emissa ab iis, qui sub dominativa potestate vivunt, posse putant ab Episcopo dispensari; quia si irritati possunt ab iis, quibus subduntur, non est credibile Pontificem ea sibi reservare voluisse. Sed quia potestas irritandi est satis diversa à potestate dispensandi, unde, non valet illatio unius ab alia; nec Sanch. nec Suar. nec Castro Pal. d. 2. de voto, p. 12. n. 12. citans Suar. Sanc. eam sententiã admittunt; nec igitur ego.

Consuetudo.

42. In jure nulli, ne Legato quidem à latere, ex Castro ibid. n. 1. concessa est facultas dispensandi in prædictis quicquid reservatis. At concessæ est alicui ex legitima consuetudine? Invenio Episcopos, similique jurisdictione fungentes, posse ex consuetudine ob incontinentiæ periculum dispensare ad petendum debitum ei, qui castitatis votum emisit, si sit conjugatus: Verum id clarior indiget explicatione, quam sequentibus dictis jam subdo.

43. Dico primò. Ei, qui, cum sit solutus, emittit castitatis votum, nullus nisi Summus Pontifex dispensare votum potest, nec absolute, nec ad effectum contrahendi matrimonium. At si idem, non obtenta dispensatione, nihilominus (certè cum peccato) contrahat matrimonium (quod certò est validum, quia supponimus hoc esse votum castitatis simplex) etiam si nondum consummaverit, poterit Episcopus dispensare ad petendum debitum, manente voto firmo, quoad cætera alia, v.g. ad non fornicandum, ad non se pollendum, ad castitatem servandam, mortuo conjugate, &c. Atque hic est casus, qui ex consuetudine concessus est prædictis Papæ inferioribus, ex omnium sententiã.

44. Dico secundò. Ei, qui post contractum matrimonium votum castitatis emisit sine licentia conjugis, qui non cesserit juri petendi, potest Episcopus dispensare; sed tunc non dispensat, nisi jure proprio, cum hoc non sit votum castitatis absolute, sed partialiter, scilicet non petendi debitum: absolute enim castitatem nulliter vover conjugatus, cum is reddere semper debitum ex obligatione iustitiæ teneatur.

45. Dico tertio. Ei, qui castitatem vovit cum licentia conjugis cedentis juri petendi, vel quod idem est, iis conjugatis, qui mutuo consensu idem votum castitatis emittunt, quamvis aliqui negent, posse Episcopum dispensare, quia hi tunc tenentur non cohabitare simul, atque adeo non habent periculum incontinentiæ, quod est radix prædictæ consuetudinis; tamen probabile iudico posse, quia vivente conjugate, quamvis in alia domo, semper subest incontinentiæ periculum. Multò magis, quia esto hoc periculum fuerit radix, tamen occasione illius inducitur est absoluta consuetudo, quæ in conjugatis possit modo prædicto ab Episcopo dispensari: patet, quia si esset ob solum, prædictumque periculum, non esset diversa hæc potestas consuetudine inducitur, ab ea, quam urgente necessitate spirituali habent Episcopi, de qua diximus num. 40.

Privilegium.

46. Ex Privilegio posse Mendicantes, quinque eorum facultatum sunt participes, vota omnia secularium ad se accedentium, præter illa quinque reservata, dispensare, vel commutare, notum est omnibus. Tria autem ejusmodi privilegia reperio,

Primum est Pauli III. in comp. priv. Soc. Jesu, v. Commutatio, n. 1. concedentis Confessariis Societatis Jesu, posse commutare omnia vota, exceptis prædictis quinque. Et quidem Noster Pater Generalis hanc facultatē omnibus Confessariis juxta Tridentinum approbatis communicat.

47. Secundo

Secundum est Innocentij VII. apud Sanch. lib. 4. tit. 43. 24. qui concessit Mendicantibus, posse dispensare in votis, in quibus possunt Episcopi, demptis votis peregrinationis ultra duas dietas. Verum aliud est sine restrictione, concedit enim in comp. tit. 7. Dispensatio. §. 10. Benedictionis, posse dispensare in votis etiam Episcopo reservatis: Idem concessit per Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3. Bullam Eugenius I V. apud Pell. in man. reg. tr. 8. cap. 3.

Terrium est Pij V. in comp. prin. Soc. Iesu, v. Dispensatio. §. 9. concedentis viva vocis oraculo, Provinciales Mendicantium, ut possint concedere suis Confratribus approbatis juxta Tridentinum, facultatem dispensandi ad petendum debitum cum iis, qui ante matrimonium voverant castitatem. Et Pater idem noster Generalis hoc privilegium communicat Provincialibus et aliis Confratribus, quibus ij per se, vel per alios id committunt.

Hanc facultatem, ut etiam dispensandi ad petendum debitum ex superveniente affinitate, esse etiam per Bullam notat Thomas Hurtadus tr. 12. n. 1195.

49. Horum privilegiorum ampliorem declarationem, vide apud Sanchez lib. 4. in dec. 43. Cast. d. 2. §. 15. et Pell. in Man. reg. tr. 8. c. 3.

Legit Alcanio Tamburinum, qui affert Catalogum votorum quæ possunt dispensare Mendicantes, quem in huiusmodi gratiam breviter contractum hic subdo.

Mendicantes, & qui cum ipsis communicant in Privilegiis possunt in votis Papæ reservatis dispensare: quoniam in iisdem possunt Episcopi ratione alicujus circumstantiæ, unde verè deficiant à rigoro reservatione possunt ergo dispensare.

I. Voto disjunctivo, cujus altera tamen pars reservata est.

II. Voto Castitatis non perpetuo, sed temporali; Atque centum annos, iudicatur perpetuum.

III. Voto non reservato, in quod Pontifex votum reservatum commutavit.

IV. Voto Virginitatis servandæ, si fuit solum prima vice.

V. Voto, in quo vovens inquit; solum ad culpam veniale obligare.

VI. Voto de nunquam contrahendo matrimonio.

VII. Voto non fornicandi, vel non tangendi mulierem.

VIII. Voto castitatis emissio ex metu, licet legi, incusso vel votum emittendum.

IX. Voto castitatis, ubi dubitatur, an sit validum.

X. Voto assumendi Ordines sacros.

XI. Voto expresso promittendi Castitatem.

XII. Votis diversis ad Castitatem pertinentibus, separatim emissis, &c.

XIII. Voto ingrediendi Religionem non approbatam.

XIV. Voto paupertatis, vel obedientiæ in saeculo, aut Religionem non approbatam.

XV. Voto ingrediendi Religionem militarem, exceptâ Hierosolymitanâ; hæc enim est vera Religio, de aliis commutatur.

XVI. Voto arctioris Religionis, ut commutetur in votum laxioris.

XVII. Qualitibus peregrinandi, ut si pedester vovisti commutetur in equestrem.

XVIII. Voto Religionis non perpetuæ, v.g. ad duos vel tres annos; ad centum iudicatur perpetuum.

XIX. Voto, quo quis promittit perseveraturum, & professurum in Religione. Votum enim Religionis reservatum est illud quo quis velit legitime ingredi in Novitatum, & ibi sine fraude experiri, secus ex iusta causa egredi.

XX. Executioni in differendo ingressum in Religionem, vel alius reservatis dummodo non impediatur totaliter, vel æquivalenter ingressum.

XXI. Votis trium Peregrinationum reservatarum

non in eorum locorum devotionem, sed ad alium finem emissis. Ad finem devotionis præsumitur, si de fine alio expresse non cogitetur.

XXII. Voto non petendi dispensationem ab alio, quàm à Summo Pontifice.

XXIII. Voto reservato pœnali, & conditionali, ob conditionem de futuro. Sed ex Alcanio Taburino loco cit. nondum impleta conditione, at ex me, aliusque, ut supra n. 32. vidimus, etiam post eam impletam.

Hæc ex Alcanio Tamburino, qui ibid. quest. 9. addit, eum qui obavit à Pontifice voti dispensationem exequenda ab Ordinario voti, inquam, cui valeat Prælati inferior, vel Religiosus dispensare, posse huic gratiæ Pontificis renuntiare, & illam habere à Prælato huiusmodi, vel Religioso. Quod si Pontifex nolit dispensare, non poterit alius inferior nisi nova superveniente causa ex Sanch. lib. 8. de matr. d. 14. n. 5.

Non sunt tamen hic tria præmittenda. Primò, discrimen inter potestatem Episcoporum, & Religiosorum. Religiosi enim nunquam possunt propter urgentem necessitatem dispensare in aliquo, ex quinque votis reservatis. At Episcopi possunt in omnibus quinque, si quando urgeat necessitas, ad quæ Pontifex non possit. Ratio differentia est, quia potestas dispensandi ex vi urgentis necessitatis, fundatur in jurisdictione ordinaria, quam habent Episcopi; at quoad seculares, hac non fruuntur Religiosi.

50. Rursus Mendicantes possunt exercere sua dicta privilegia circa omnes Fideles ad se accedentes, agunt enim Summi Pontificis nomine: at Episcopi, qui per suam jurisdictionem agunt, extra suos dioceses non se extendere nequeunt.

51. Præterea Episcopi possunt suam potestatem dispensandi, & commutandi aliis delegare, quia in ipsis hæc potestas est ordinaria: an Mendicantes non item, quia delegatus non potest subdelegare, si ejus sit industria electat, Adverto tamen cum Pellizar. l. c. num. 143. cit. Laym. lib. 4. tr. 4. cap. 8. num. 27. posse Religiosum hac uti forma cum suo poenitente: *Commuto tibi hoc votum in opera, quæ vir ille doctus tibi designaverit, cujus sententia volo te stare*: posse, inquam, quia id non est delegare, sed prudentia alterius uti ad statuendum materiam subrogandam.

52. Conveniunt tamen primò, quodd utrique possum vota commutare, vel dispensare extra Sacramentum Confessionis: sic Sanch. l. c. alique, imò & absentibus, ex Pelliz. l. c. 170. quia nec pro Episcopis à jure ullo, nec pro Religiosis à clausula ulla exercitium ejusmodi potestatis ad forum Sacramentale restringitur.

53. Secundò, quia diximus supra n. 32. Vota conditionalia, & pœnalia non censeri reservata: sed hæc consequenter advertimus illa omnia tum ab Episcopis suo jure, tum à Religiosis per privilegia posse dispensari, vel computari: Id quod certè amplissimam potestatem continet, ut considerari patebit.

54. Tertio; quia item diximus num. 42. ex consuetudine posse Episcopum dispensare votum castitatis conjugati ad petendum debitum; cum Regulares habeant, ut modo diximus num. 47. privilegium dispensandi ea, quæ potest Episcopus, consequenter iidem Regulares poterunt cum conjugatis, quod possunt Episcopi; idque non solum ex vi privilegij *viva vocis oraculo*, de quo dictum est num. 48. sed etiam ex vi privilegij Bullati dicti n. 47. Sic Sanch. Hurtadus, Henriquez, Rodriq. Cord. quos citat, sequiturque Quintanad. tr. 9. sing. 2. 3. & 4. Scio id negari ab aliquibus, quia (inquiunt) Episcopus non dispensat in hoc ex jure ordinario, sed ex consuetudine: scio, inquam, id, sed immerito negatur. Privilegium enim Mendicatum dicit, posse eos dispensare, in votis, in quibus potest Episcopus; & quidem rectè omnes declaramus, in quibus potest ex vi jurisdictionis, nec solum ex vi necessitatis urgentis, quando non ex vi suæ ordinariæ jurisdictionis, sed ex præsumpta voluntate Pontificis dispensat.

